Lokal utvecklingsstrategi

Malå kommun

Fastställd av kommunfullmäktige 2016-06-27, § 47

Inledning

I november 2013 fastställde regionfullmäktige en ny *Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län (RUS) 2014-2020*. Syftet med strategin är att skapa en smart, hållbar och inkluderande tillväxt i Västerbottens län i enlighet med EU:s tillväxtstrategi - *Europa 2020*.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS 2014-2020) riktar sig till hela Västerbottens län inom vilka de olika kommunernas behov skiljer sig åt. Därför är det viktigt att prioriteringar och mål anpassas efter varje kommuns specifika förutsättningar.

LUS ska, på samma sätt som RUS för länet, skapa tillväxt i Malå kommun.

Syfte

Malå kommuns lokala utvecklingsstrategi och åtgärder syftar, i enlighet med *Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län (RUS) 2014-2020*, till att skapa en tillväxt som är både socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar.

Avsikten är att den skall vara vägledande för kommunens verksamheter i utvecklingsarbetet samt fungera som ett verktyg för att söka projektmedel ur internationella, nationella och regionala fonder och program.

Med en gemensam syn på kommunens utvecklingsområden öppnar strategin upp för transparant samarbete mot gemensamma mål tillsammans med parter utanför den egna organisationen, exempelvis kommuner och andra aktörer. Det skulle gå att kalla LUS:en för en ”verksamhetsplan för det lokala tillväxt- och utvecklingsarbetet”.

Målområden och indikatorer

Utifrån de prioriteringar som gjorts på regional nivå har sex målområden valts ut som särskilt prioriterade för Malå kommun, och resulterat i delstrategier. Dessa är;

- Ett samhälle som inkluderar och utvecklar människor
- Strukturer för innovation
- Miljödriven utveckling
- Investeringar i utbildning och kompetens
- Platsbaserad näringslivsutveckling
- En tillgänglig och utåtriktad kommun

Tillsammans utgör dessa grunden för kommunens fortsatta utvecklingsarbete, med utgångspunkt i aktuellt lokalt fastställda mål för att bidrar till visionen ”Malå med allt så nära – en välkomnande och trygg kommun där utveckling sker”.

Inom varje målområde finns intressenter. Intressenter är de som ser behov och/eller drar nytta av att åtgärden vidtas och av de resultat som förväntas uppnås. Ett målområde kan ha flera intressenter vilket öppnar upp för samarbete.

En del av det lokala utvecklingsarbetet kommer att bestå i att årligen följa upp och analysera hur kommunen utvecklas med hjälp av beräkningsbara indikatorer, vilket också utgör grunden för strategins utvärdering. Utöver dessa skall strategin vid behov revideras 2018.

INDIKATOR	RESULTAT	ÅR	GRUPP	MALÅ	AC LÄN
Nettoflyttning	Nettoflyttningen ska vara positiv för människor i åldern 19-44 år	2014	Kvinnor	1	299
			Män	-9	274
Fastighetspriser för permanentbostäder	Fastighetspriserna ska vara konstanta eller öka jämfört med 2010 års nivåer	2014		338	1398
Utrikesfödda	Antal utrikesfödda i befolkningen ska öka jämfört med år 2014	2014	Kvinnor	118	11678
			Män	100	11366
Gymnasiekompetens	Andelen som saknar gymnasiekompetens i åldern 19-24år ska minska till under 10 procent	2014	Kvinnor	22 %	13 %
			Män	18 %	16 %
			Utrikes födda kvinnor	50 %	39 %
			Utrikes födda män	70 %	49 %
Högutbildade	Andelen högutbildade med eftergymnasial utbildning i åldern 30-34 år ska öka till över 40 procent	2014	Kvinnor	38 %	60 %
			Män	18 %	43 %
			Utrikes födda kvinnor	40 %	57 %
			Utrikes födda män	-	53 %
Utanförskap	Andelen i utanförskap ska minska till under 10 procent	2013	Kvinnor	15 %	12 %
			Män	8 %	11 %
Sysselsättningsgrad	Sysselsättningsgraden ska öka till över 80 procent	2014	Kvinnor	83 %	77 %
			Män	83 %	80 %
			Utrikes födda kvinnor	58 %	54 %
			Utrikes födda män	47 %	57 %

Växthusgasutsläpp	Ska minska med 40 procent jämfört med 1990 års nivåer	2013		– 15 %	– 20 %
Energiintensitet	Energianvändning per BRP minska med 20 procent jämfört 2008 års nivåer**	2013		– 7 %	– 16 %
Förnybar energi	Ska vara över 80 procent			…	…
FoU/BRP	Ska vara över 4 procent	2010		*	4,2%
Nya arbetstillfällen per 1000 invånare	Ska öka med 5 procent jämfört 2010 års nivå	2014		0,24	0,16
Tillväxt privat tjänstenäring	Lönesumman inom privat tjänstenäring ska öka jämfört med år 2010	2014		304	38738
Daglönesumma/sysselsatt	Arbetsproduktiviteten ska öka jämfört med 2010 års daglönesumma per syselsatt	2010		248659	269305
Andel av daglönesumma	Kvinnors andel ska öka jämfört med år 2014	2014	Kvinnor	42 %	43 %
Varuexport	Andel varuexport av BRP ska öka jämfört med år 2010	2014		*	23 %
Ohälsa	Antal ohälsodagar per person i åldern 16–64 år ska minska	2014	Kvinnor	40	37
			Män	30	23
			Utrikes födda kvinnor	20	24
			Utrikes födda män	8	16

… ej tillgänglig pga. sekretess
*statistik saknas
**Vännäs ingår ej i totalvärdet för länet

1. ETT SAMHÄLLE SOM INKLUDERAR OCH UTVECKLAR MÄNNISKOR

Människorna i kommunen är vår viktigaste resurs. I dag är den största drivkraften för tillväxt kreativitet och kompetens, vilket gör människans roll central för den lokala utvecklingen. Malå kommuns delstrategi "Samhällen som inkluderar och utvecklar människor" identifierar prioriteringar som handlar om att förena kommunens mjuka, sociala värden med ekologisk och ekonomisk tillväxt.

Grunden för detta är ett samhälle med god folkhälsa där människor, oavsett bakgrund och kön tas tillvara samtidigt som människors olika perspektiv och erfarenheter ses som en tillgång. Delstrategin syftar till att uppmuntra ett arbete som skapar goda förutsättningar för social ekonomi, kultur och fritid samt bidrar till en attraktiv och hållbar livsmiljö i Malå kommun.

Med människan i fokus är befolkningsutvecklingen i kommunen central, och i Malå kommuns fall prioriterad. De senaste åren (2010-2014) har folkmängden minskat med närmare 5 %. Utflyttningen har varit högre än inflyttningen, samtidigt som födelsetalen varit längre än dödstalen.[1] Däremot urskiljs ett positivt trendbrott för 2015 med fler inflyttningar än utflyttningar. Även om trenden vänder så behöver kommunen kreativa lösningar för att organisera och tillhandahålla offentlig och kommersiell service och tjänster av god kvalitet, likväl som för utveckling av kultur- och fritidsutbud och den sociala ekonomin.

Delstrategin innehåller följande inriktningsmål/åtgärdsförslag:

- Samverkan och nya lösningar för service och tjänster
- Aktivt främja mångfald och jämställdhet
- Levande kulturliv, social ekonomi och fritid
- Digitala lösningar för välfärd, delaktighet och effektivitet

[1] Uppgifter hämtade från SCB

1.1 Samverkan och nya lösningar för service och tjänster

Mot bakgrund av de demografiska utmaningarna, samt det faktum att Malå är en kommun vars centralort omgärdas av många små och medelstora byar, behövs nya modeller för att tillmötesgå det behov som finns av service och tjänster. På lokal nivå krävs samverkan och innovativa lösningar mellan offentlig förvaltning, näringsliv och det civila samhället för att hela kommunen ska kunna växa och utvecklas.

- Utveckla funktionalitet och samverkan mellan kommuner, mellan tätorter och landsbygd samt med grannkommuner, för att öka tillgängligheten och utbudet av service och tjänster
- Utveckla metoder, modeller och samverkan för att stärka platsers långsiktiga kapacitet att arbeta med hållbar samhällsutveckling, tillväxt och attraktivitet
- Skapa stödstrukturer, exempelvis föreningslots/byråkratilots för att fånga upp och utveckla samhällsengagemang och lokala initiativ

1.2 Aktivt främja mångfald och jämställdhet

För att Malå kommun ska bli mer konkurrenskraftig krävs det att alla invånares kompetens, kreativitet och arbetsförmåga tas tillvara.

- Förbättra integration i samhället och på arbetsmarknaden genom metodutveckling, samt strategisk och långsiktig samverkan mellan samhällsaktörer och sektorer
- Främja mångfald genom informations- och påverkansarbete för att förebygga och motverka stigmatisering och diskriminering
- Utveckla sektors överskridande samverkan kring praktiskt jämställdhetsarbete
- Utveckla kunskap och metoder/modeller för att synliggöra och förändra de strukturer och normer som begränsar människors möjligheter och främja hälsa

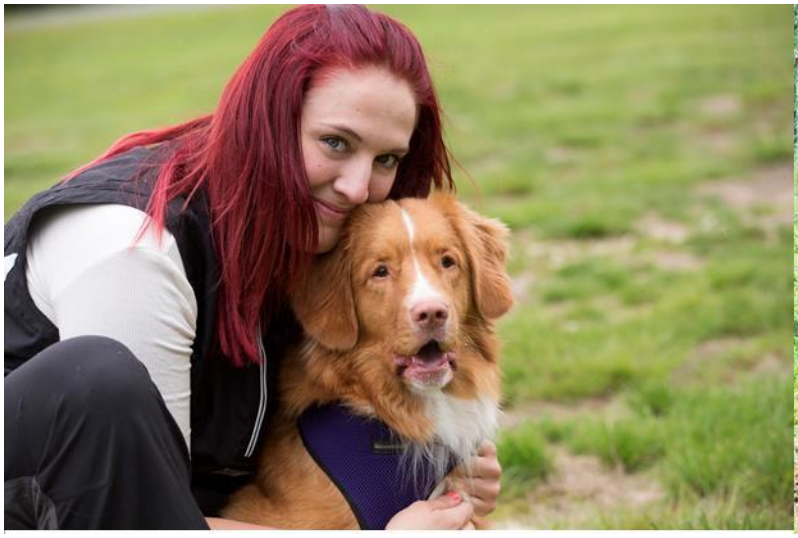

1.3 Levande kulturliv, social ekonomi och fritid

I Malå kommun finns ett rikt föreningsliv med över omkring 12 föreningar med någon form av kulturell verksamhet, 15 föreningar med någon form av idrottslig verksamhet, flertalet mångaktiva byaföreningar samt 6 studieförbund med verksamhet i kommunen. Ett levande kulturliv och en aktiv fritid skapar sammanhang, förståelse och god folkhälsa bland kommunens invånare, vilket är oerhört betydande för såväl den enskilde som för samhället i stort.

- Förbättra möjligheterna till att skapa och uppleva kultur
- Utveckla alla gruppers möjligheter till en aktiv fritid
- Förbättra unga kvinnor och mäns möjlighet till deltagande i samhällslivet

1.4 Digitala lösningar för välfärd, delaktighet och effektivitet

Samhället genomgår en förändring och digitaliseringen öppnar olika möjligheter att effektivisera, tillgängliggöra och förbättra servicen till invånarna, inte minst inom den offentliga sektorn. Förändringen ställer dock krav på funktionssäkerhet och insatser för trygg omställning.

- Göra riktade insatser mot grupper med en svag digital delaktighet
- Öka användningen av digitala hjälpmedel, så kallad välfärdsteknologi, inom äldrevården och handikappomsorgen
- Införa digitala tjänster där invånarna kan vara delaktiga i och påverka politiska processer

2. STRUKTURER FÖR INNOVATIV UTVECKLING

Innovation är viktigt för att stärka kommunens attraktionskraft och näringslivets konkurrenskraft. Det är viktigt att anlägga ett brett perspektiv i arbetet med innovationer för att involvera alla berörda grupper, organisationer och företag. Samverkan mellan olika aktörer har visat sig viktig för utvecklingen av innovationer. Ett stärkt samarbete mellan skola, företag och omgivande samhälle ska därför främjas.

En innovation kan definieras som ett nytt sätt att utföra något, en ny produkt eller tjänst, eller nya affärsmodeller. Det kan vara en ny produkt som introduceras på marknaden, forskning som omsätts i samhällsnytta eller ett effektivare sätt att utföra samhällsservice. Västerbottens specifika struktur och naturgivna förutsättningar med långa inomregionala avstånd, kalla klimat och glesa befolkningsstruktur är en stark grogrund för innovationer inom bland annat hållbar samhällsutveckling, testverksamhet, servicelösningar och distansöverbryggande teknik.

Den demografiska utmaningen innebär stora krav på innovation och förnyelse. Kompetensförsörjning och kontinuerlig kompetensutveckling för alla individer är grundläggande för att företag ska bli innovativa och konkurrenskraftiga.

För att främja de innovationer som löpande sker bland företag på orten är det betydelsefullt att dessa får stöd i form av till exempel nätverk, kompetens, kapital samt stöd till varu- och tjänsteutveckling utifrån företagets individuella behov. Företagen ska ges möjlighet att delta i samverkan inom och mellan olika innovationsmiljöer (exempelvis företagsnätverk, kluster, inkubatorer, science parks samt universitet och högskolor både regionalt, nationellt och internationellt). Det behöver också skapas mötesplatser som kan bli attraktiva noder i regionala, nationella och globala kunskaps- och innovationsnätverk, plattformar samt test- och demonstrationsanläggningar.

Delstrategin innehåller följande inriktningsmål/åtgärdsförslag:

- Ett samordnat regionalt innovationsstödsystem med starka aktörer
- Mötesplatser för innovation
- Ökad samverkan mellan näringsliv och akademi
- God tillgång till kapital och riskvilligt kapital

2.1 Ett samordnat regionalt innovationsstödsystem med starka aktörer

För att underlätta att idéer blir innovationer ska Malå sträva efter att vara en del av det region- alt. samordnade innovationsstödsystemet. Möjligheterna att ta del av det innovationsstödjande systemet ska förbättras, särskilt där fysiska innovationsmiljöer saknas. Det är särskilt viktigt att tillvarata ungas, kvinnors och utlandsföddas perspektiv.

- Utveckla rådgivningsmöjligheter och stödstrukturer för att främja innovationer
- Skapa lokalt anpassat stöd för innovation, exempelvis genom inkubatorer
- Etablera strukturer för gemensam omvärldsbevakning.
- Förenkla för kommunens innovatörer att gå från idé till marknad, exempelvis genom innovatörsmentorer eller genom inspirationsinsatser för innovationer

2.2 Mötesplatser för innovation

Innovationer uppstår ofta när olika perspektiv och innovativa aktörer möts och samverkar. Det är därför viktigt att det finns olika typer av mötesplatser för innovationsutveckling på lokal nivå för att öka innovationskraften. Utvecklingsmiljöer med möjligheter till nära kontakt med det regionala stödsystemet är viktiga och möjliggör utveckling och test av idéer i nära samarbete med näringsliv, akademi och samhälle.

- Kraftsamla kring konceptet science- and innovationpark, med lokala och/eller virtuella noder i hela regionen
- Skapa arbetsmodeller och utvecklingsplattformar för quad helix i Malå kommun och länet där fokus ligger på att involvera akademin i kommunens tillväxtarbete
- Utveckla system som använder studenter och forskare för att utveckla kommunens näringsliv

2.3 Ökad samverkan mellan näringsliv och akademi

Samspelet mellan akademi och näringsliv är viktigt för att öka kunskapsinnehållet i de varor och tjänster som produceras. Gränsöverskridande möten är viktiga för att utveckla miljöer som kan bli ledande i att ta fram nya innovationer, attrahera forskare, kapital och samarbetspartners. Samverkan mellan akademi och näringsliv ska bygga på att det finns ett behov av bredare kunskap för att få en utveckling som skapar samhällsnytta.

- Stärka forskning och utbildning kopplat till näringslivets behov i kommunen exempelvis genom tillämpbar platsförlagd forskning, distansutbildning och centrumbildningar
- Främja samverkan kring satsningar för forskning, utbildning och demonstration för landsbygdsutveckling och hållbart samhällsbyggande i extrem glesbygd

2.4 Ökad samverkan mellan arbetsliv, skola och samhälle

I företag och i offentlig sektor kommer många att gå i pension inom en tioårsperiod och de måste ersättas av yngre. Många arbetsgivare i Malå upplever att det är svårt att rekrytera personal och att det är svårt att locka kvalificerad arbetskraft. I framtiden kommer det att råda arbetskraftsbrist. I detta sammanhang är företagsamheten hos varje individ särskilt avgörande. Det är därför viktigt att skola, arbetsliv och samhälle gemensamt visar på framtid och möjligheter i Malå. En viktig förutsättning för att vända trenden är att skapa innovativa arenor och samverkan. Samverkan mellan arbetsliv, skola och samhälle.

- Skapa handlingsprogram för samverkan mellan arbetsliv – skola - samhälle

2.5 God tillgång till riskkapital och riskvilligt kapital

Tillgången till riskkapital i tidiga skeden är i dag begränsad och utgör ett hinder i utvecklingen från idé till innovation.

- Utveckla modeller för riskkapital och riskvilligt kapital för tidiga skeden
- Utveckla företagens förmåga att attrahera riskkapital och riskvilligt kapital. Öka samordningen av regionens riskkapital, riskvilligt kapital och riskkapitalister

MILJÖDRIVEN UTVECKLING

Delstrategin "Miljödriven utveckling" lyfter insatser som bidrar till att minska kommunens miljö- och klimatpåverkan samtidigt som möjligheter till innovativa lösningar och produkter skapas. För att kunna lämna över Malå kommun till nästa generation där de största miljöproblemen är lösta krävs insatser inom flera områden, så också lokalt.

Malå kommun har rik tillgång på biomassa; råvara producerad via fotosyntesen av växter på åker eller i skog. Produktion och förädling av biomassa är allt viktigare i samhällsomställningen från en fossilbaserad till en biobasserad ekonomi. Användningen av olja för uppvärmning har minskat. Utbyggnaden av fjärrvärmenätet har i detta hänseende spelat stor roll.[2]

Kommunen har vidare goda möjligheter att bidra ytterligare till det rikstäckande arbetet med hänsyn till de många naturtillgångarna som finns här, vilket också skapar förutsättningar för synergier mellan minskad miljö- och klimatpåverkan, företagande och attraktivitet.

Med 270 vindkraftverk och en sammanlagd effekt på 573 MW placera sig Västerbottens län på en tredjeplats på Svensk Vindenergis ranking på vindkraftlistan. I Västerbottens län är det Malå kommun som har mest vidkraft installerad i dagsläget, i kommunen finns det 75 vindkraftverk med en totalt installerad effekt på 151MW.[3] Utöver vindkraften finns i kommunen även vattenkraft i Skellefteåälven. Sammanfattningsvis produceras förhållandevis mycket hållbar energi i kommunen.

Malå kommun, har vidare som organisation omnämnts som gott exempel i Energimyndighetens "Nyckeltal energi och klimat 2013".

Delstrategin innehåller följande inriktningsmål/åtgärdsförslag:

- Ökad produktion och relativ användning av förnybar energi
- Energieffektiv teknik och energieffektivisering i bostäder, lokaler och fritidshus
- Hållbar produktion och konsumtion
- Företagande baserat på hållbar förvaltning av naturresurser

[2] Energiplan för Malå kommun
[3] http://www.vindkraftsbranschen.se

3.1 Ökad produktion och relativ användning av förnybar energi

I och med långa avstånd och exportinriktade näringar med stora transportbehov är ökad användning av förnybara bränslen ett viktigt område. Vi har rätt väl utvecklad produktion av förnybara resurser, potential för vidareutveckling finns.

- Stimulera och påverka systemlösningar för att minimera klimatpåverkan vid produktion, lagring och distribution av förnybar energi
- Främja mikroproduktion av el
- Främja systemlösningar för produktion, lagring och distribution av förnybara drivmedel

3.2 Energieffektiv teknik och energieffektivisering i bostäder, lokaler och fritidshus

Att effektivare använda energi skapar möjligheter till både minskad klimatpåverkan och minskade kostnader för företag och samhället. Utmaningen ligger i att skapa förutsättningar för små och stora företag, organisationer och hushåll att vidta energibesparande åtgärder.

Malå kommun som organisation arbetade tidigare med energieffektiviseringsstödet och kartlade ineffektiva energiprocesser. Under projektet hittades arbetsmodeller och system för att mäta och följa upp energianvändningen.

- Införandet av systemlösningar för solvärme eller andra förnybara energikällor i bostäder och lokaler
- Genomföra kunskapssatsningar för att öka medvetenheten om energieffektivisering
- Stimulera utveckling och införsel av smart teknik som stödjer och uppmuntrar till minskad energianvändning i bostäder och lokaler samt fritidshus.
- Utveckla hållbar tätortsutveckling och hållbara samhällplaneringsinvesteringar för att skapa kretsloppslösningar för energi-, avfalls-, vatten och avloppssystem i landsbygd och tätort

3.3 Hållbar produktion och konsumtion

Hur vi lever, bor och konsumerar har en stor påverkan på vår omgivning och på samhället. Att konsumera det som produceras lokalt främjar inte bara miljön utan har även ekonomiska och sociala samhällsvinster.

- Stödja kunskapsuppbyggnad kring miljö- och energieffektiva produkter och tjänster samt upphandlingar, med fokus på transporter och närodlad mat
- Främja insatser som bidrar till att skydda, bevara, utveckla samt återställa natur-, kultur-, och vattenmiljöer
- Stimulera påverkansarbete och kunskapsuppbyggnad kring hållbar konsumtion och konsumtionsmönster, framförallt kopplat till mäns konsumtion.

3.4 Företagande baserat på hållbar förvaltning av naturresurser

Vidareförädling av naturresurser i kommunen (både produkter och tjänster) skapar stora möjligheter till ekonomisk aktivitet på lokal nivå, detta samtidigt som både miljömässig och social hållbarhet generellt har blivit allt viktigare del i företagens affärsmodeller.

- Skapa förutsättningar för företagande baserat på ekosystemtjänster och naturmiljöer
- Främja företagande baserat på älvar, ren luft, vatten, skog, åker, natur, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, förnybar energi, kyla, boende och mark
- Verka för att naturresurserna skog och odlingsmark som kan generera förnyelsebar råvara, nyttjas på ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart sätt.

4. INVESTERINGAR I UTBILDNING OCH KOMPETENS

För att säkerställa samhällets behov av kompetens och den enskilde medborgarens möjligheter till personlig utveckling och utbildning, finns behov av investeringar i och tillgång till utbildning och kompetens.

Den globala, nationella och regionala konkurrensen om arbetskraft ökar samtidigt som andelen i arbetsför ålder minskar innebär det att det behövs strategier för att klara kompetensförsörjningen.

För att klara kompetensförsörjningen måste fler arbeta, vilket innebär att den potential som finns i de som står utanför arbetsmarknaden eller inte hittar arbete måste tas tillvara bättre. Flera människor kommer att behövas för att klara arbetskraftsbehovet på sikt, vilket innebär att ökad inflyttning kommer att vara nödvändigt.

Delstrategin innehåller följande inriktningsmål/åtgärdsförslag:

- Tillgodose samhällets behov av arbetskraft
- Öka andelen med avlagd gymnasieutbildning
- Utveckla yrkesutbildningar
- Eftergymnasiala utbildningar

4.1 Tillgodose samhällets behov av arbetskraft

För att tillgodose arbetsplatsernas och näringslivets behov av arbetskraft och kompetens är det av stor vikt att finna former för dialog och samverkan mellan utbildningsanordnare och avnämare i syfte att tillgodose rätt utbildningsbehov. Det är även viktigt att kunna möta individer och tillvarata deras befintliga kunskaper och utbildningsönskemål.

- Underlätta inträdet på arbetsmarknaden, exempelvis genom praktik eller annan arbetsplatsförlagd verksamhet, särskilt för ungdomar, utrikes födda och människor med funktions-nedsättning
- Utveckla modeller och skapa förutsättningar för att tillvarata äldres kompetens och möjliggöra ett längre arbetsliv
- Utveckla dialogen samt metoder för genomförande, utbud och samarbetsmetoder mellan branschföreträdare, utbildningsanordnare och myndigheter rörande kompetensbehov och utbildningsutbud
- Skapa modeller och strukturer för samverkan kring rekryteringar och inflyttning
- Samverka mellan sektorer och aktörer för att förändra könsbundna mönster kring utbildnings- och yrkesval

4.2 Öka andelen med avlagd gymnasieutbildning

En genomförd gymnasieutbildning har i dag stor betydelse för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och minskar risken för att hamna i utanförskap.

Förutom för den enskilde, är det för lokalsamhället av stor vikt att ungdomar i gymnasieålder kan vistas och studera på orten även under gymnasietiden. Deras närvaro är betydelsefull för bland annat samhällets helhetsbild, idrotts- och föreningslivet och integration.

Att kunna möjliggöra och utveckla möjligheter till gymnasiestudier i Malå är även en nyckel till att kunna erbjuda vuxenutbildning på gymnasienivå på orten. Då inte Malå har någon egen gymnasieskola ställer det krav på goda relationer och bra samarbetsklimat med våra samverkansparter.

- Hitta strukturer för att långsiktigt kunna läsa delar av gymnasieutbildningen på Malå Lärcentrum. Ungdomsgymnasiets kurser på hemorten kan utgöra ett grundutbud av gymnasiekurser som ger möjligheter inom vuxenutbildningen.
- Främja en meningsfull fritid för både flickor och pojkar

4.3 Utveckla yrkesutbildningar

Inom ramen för Yrkes- och Lärlingsvux finns stora möjligheter att finna branschspecifika lokal utbildningar och utbildningar på arbetsplatser.

Nya möjligheter att kunna erbjuda kortare yrkesutbildningar och lärlingsutbildningar inom Komvux kan bidra till att snabbar etableras på arbetsmarknaden och förhindra utanförskap.

Målgruppen för dessa insatser kan primärt vara individer som önskar byta yrkesbana men framförallt ge möjligheter för personer med utländsk bakgrund som önskar snabbt komma ut i arbetslivet.

- Utveckla nya former för kompetensutveckling av anställda
- Utveckla nya former och arenor för vägledning, arbetsmarknadskunskap, coachning och rådgivning för alla åldrar
- Förbättra förutsättningarna för inkludering av personer med utländsk bakgrund och främja mångfald på arbetsmarknaden, bland annat genom attitydpåverkan
- Yrkeskurser, kortare yrkesutbildningar

4.4 Eftergymnasiala utbildningar

För att möjliggöra för individer i Malå att studera eftergymnasiala utbildningar och på distans fyller Lärcentrum en viktig roll. Förutom att vara ett nav för verksamheterna SFI och VUX är några av Lärcentrums viktiga roller att vara en arena där studerande kan nyttja infrastruktur och vara delaktiga i sociala sammanhang, även då man är ensam student vid en kurs eller utbildning på distans.

- Utveckla och upprätthålla möjligheten till eftergymnasiala studier utifrån arbetslivets behov av kompetens och den enskildes önskemål.

5. PLATSBASERAD NÄRINGSLIVSUTVECKLING

För att få ett starkare näringsliv är det viktigt hitta verktyg och stödja de företag som har förutsättningar att utvecklas och växa. Ett bredare näringsliv är en förutsättning för ett attraktivt samhälle där alla ges möjlighet att utvecklas. Malå kommun ska vara ett samhälle som präglas av jämställdhet och mångfald och som erbjuder service och tjänster i hela kommunen.

Näringslivet i Malå kommun präglas i stor grad av tillverkningsindustri. Några av de viktigaste utmaningarna är att förädla våra naturresurser, att stimulera kreativt entreprenörskap och tjänsteföretagande med ett hållbarhets- och tillväxtperspektiv samt att företagen ges möjligheter att utvecklas, tänka annorlunda, innovativt och möta morgondagens utmaningar.

Några av de viktigaste aspekterna för näringslivsutveckling är att fler kvinnor startar företag, att fler kvinnor tar plats i beslutsfattande sammanhang samt att kvinnors kunskaper, affärsidéer och innovativa lösningar tas tillvara.

Besöksnäringen finns i hela länet och är viktig för sysselsättningen i Malå kommun och har potential att öka. Enligt den nationella strategin för besöksnäringen kommer den internationella turismen öka med nästan 50 procent till 2020, vilket innebär att efterfrågan på kvalitativa turismprodukter kommer att öka.

Lokal livsmedelsproduktion behövs för att skapa unika produkter inom besöksnäringen, kan bidra till bättre folkhälsa genom näringstäta och sunda produkter samt levererar försörjningstrygghet vid eventuella samhällskriser.

Delstrategin innehåller följande inriktningsmål/åtgärdsförslag:

- Fler och växande företag
- Internationalisering av små- och medelstora företag
- Digitala tjänster och affärsmodeller
- Fördubblad omsättning och sysselsättning inom besöksnäringen
- Vidareförädlade naturresurser och resurseffektiva tekniker
- Livskraftig rennäring i samverkan
- Företagande inom informations- och kommunikationsteknologier

5.1 Fler och växande företag

Det är viktigt att satsa på dels nyföretagande, men även stärka befintliga företag. Vidare är det viktigt att skapa förutsättningar för det unika företagandet i Malå kopplat till den skogssamiska kulturen och övrig lokalkultur.

Malå ska förknippas med de långsiktiga och hållbara i att satsa på skolan, i alla åldrar och alla verksamheter. Ungdomar som ges möjlighet att prova på entreprenörskap i reell form får inblick och förståelse om företagandet. Ta tillvara på potentialen i alla malåbor, även nyinflyttade.

- Förbättra möjligheterna att starta företag utifrån individuella förutsättningar.
- Stärka det samiska entreprenörskapet och företagandet utifrån den samiska kulturen
- Främja socialt entreprenörskap och utveckla företagandet inom kultur(ella) och kreativa näringar
- Skapa långsiktighet och vidareutvecklande koncept och modeller som stödjer entreprenörskap i utbildningssystemet
- Marknadsföra regionen i vilken Malå kommun befinner sig, både lokalt, nationellt och internationellt som en intressant etableringsregion för företagande och investeringar

5.2 Internationalisering av små- och medelstora företag

Utveckla stödformer till företag intresserade av att börja exporter sina varor och tjänster. Utveckla samarbeten mellan regionala kluster samt Sweden Investment Agency och Exportrådet. Samordna exportmogna branscherna i regionen.

- Utökad rådgivning
- Öka företagens deltagande i internationella nätverk och mässor
- Skapa förutsättningar för samordnade internationaliseringsinsatser

5.3 Digitala tjänster och affärsmodeller

Digitala lösningar möjliggör nya marknader och nya affärslösningar för både små och medelstora företag via e-handel och e-tjänster. Detta är särskilt betydelsefullt i glest befolkade områden där den lokala marknaden är begränsad.

- Kompetensutveckling kring digitala affärsmodeller och e-handel mot olika branscher, sektorer och företag

5.4 Fördubblad omsättning och sysselsättning inom besöksnäringen

Att besöksnäringen är betydelsefull för Malå kommun ser vi inte minst på försäljningsidex av dagligvaror där Malå ligger högre än riket. Det är av stor vikt att samordna utvecklingsarbetet mellan kommun, näringsliv och samhälle för att finna resurseffektiva lösningar för företagsamhet och attraktivitet – i hela kommunen.

- Kompetensutvecklingsinsatser särskilt inom affärs- och produktutveckling, försäljning, trend- och omvärldsbevakning samt kvalitets- och hållbarhetsfrågor
- Verka för ett utökat samarabete med ortens entreprenörer och utländska researrangörer
- Exploatering för investeringar i boendeanläggningar och reseanledningar
- Insatser för att främja utveckling av reseanledningar kopplat till den samiska kulturen
- Satsningar på samtliga trafikslag, exempelvis färjetrafik och direktflyg från internationella marknader i form av charter- eller linjetrafik och transferlösningar

5.5 Vidareförädlade naturresurser och resurseffektiva tekniker

Malå har rika tillgångar på naturresurser i form av skog, mark, mineraler, vind, vattenkraft och natur- och kulturmiljöer som utgör en komparativ fördel i ett globalt perspektiv. Med fokus på att skapa en långsiktigt hållbar tillväxt kan Malås naturresurser vidareutvecklas.

I Malå finns även möjligheter att nyttja naturgivna förutsättningar, såsom kyla, kallt klimat och gleshet, för att utveckla företagsidéer som har fördelar genom det.

- Främja utveckling av lokal livsmedelsproduktion, design och övriga naturgivna möjligheter
- Stimulera företagande baserat på naturgivna förutsättningar som kyla och kallt klimat, gleshet, mm.
- Stimulera produktutveckling baserad på förnybar råvara/biomassa

5.6 Livskraftig rennäring i samverkan

Utveckla kommunikationen med samebyn och andra intressenter. Rennäringen och den samiska kulturen är en unik tillgång i Malå kommun med Sveriges sydligaste skogssameby. Det finns en potential att öka förädlingsvärdet av renskötseln. Rennäringen och den samiska kulturen har en potential att bli en viktig del av besöksnäringen. Goda betesförutsättningar och ökad samsyn mellan renägare och andra intressenter är en viktig del för utveckling.

- Integrera renskötselns i planering som påverkar förutsättningarna för näringen i Västerbotten
- Utveckla synergier mellan renskötsel, samisk kultur och andra företagare och brukare av marken
- Främja forskning och utbildning gällande renskötsel

5.7 Företagande inom informations- och kommunikationsteknologier

Informations- och kommunikationsteknologier öppnar upp nya möjligheter att starta och driva företag i kommunen. Behovet av väl utbyggd infrastruktur är dock väsentligt.

- Innovationsfrämjande åtgärder inom det digitala området i anslutning till universiteten och i samarbete med näringslivet
- Utveckla samarbeten kopplade till skärningspunkter mellan andra branscher och t.ex. IKT, digitala medier, upplevelser och GIS
- Skapa och utveckla mötesplatser som knyter ihop länets entreprenörer, företag och orter för att nå en nationell och internationell marknad t ex genom att skapa virtuella kluster och geografiska noder
- Modellutveckling för hållbara servicelösningar

6. MALÅ EN TILLGÄNGLIG OCH UTÅTRIKTAD KOMMUN

Mot bakgrund av kommunens geografiska placering, relativt långt från de större städerna med dess tillgång till universitet, stora internationaliserade företag och befolkningsmängd har Malå särskilt mycket att vinna på att förstärka kopplingen till dessa orter. Lika viktigt är att det mellankommunala samarbetet utvecklas ytterligare för att kunna möta de utmaningar som vi gemensamt står inför och samtidigt dra nytta av varandras tillgångar och växa tillsammans.

Trafik och infrastruktursystemen är oerhört viktiga för den lokala utvecklingen. Med långa avstånd och den demografiska utmaningen innebär också att tillgången till högkvalitativt bredband är avgörande för distansöverbryggande lösningar och innovativa sätt att tillhanda hålla service och tjänster.

Genom väl utbyggd infrastruktur i form av digitala och fysiska kommunikationer öppnas det upp för delaktighet, samverkan, utbyten och nya möjligheter med större arbetsmarknad, bättre tillgång till utbildning och service samt förbättrar förutsättningar för globalt konkurrenskraftiga företag i kommunen.

Delstrategin innehåller följande inriktningsmål/åtgärdsförslag:

- Förbättra systemfunktion och kapacitet i transportinfrastrukturen
- Hållbar och effektiv person- och godstrafik
- Stärkt samverkan kring internationellt transportsamarbete och strategisk planering
- God tillgång till digital uppkoppling
- Utveckla och vidareutveckla internationella samarbeten

6.1 Förbättra systemfunktion och kapacitet i transportinfrastrukturen

Både nyinvesteringar och förbättringsåtgärder i infrastrukturen är resurskrävande och för att tillgodose behoven är det viktigt att planeringsperspektiven parterna mellan synkroniserar och att dialog förs.

- Arbeta för sammanhängande gång- och cykelstråk i kommunen
- Säkerställa drift och underhåll för hela vägsystemet, med särskild prioritering av de vägar som sammanlänkar länets kommunhuvudorter
- Verka för utökade anslag till bärighets- och rekonstruktionsåtgärder på länets finmaskiga vägnät, för samtliga näringars behov

6.2 Hållbar och effektiv person- och godstrafik

Kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik har idag ingen hög profil i Malå men båda områdena kan utvecklas. Väl fungerande infrastruktur anpassad efter ortens förutsättningar är av stor betydelse.

- Främja samhällsplaneringsåtgärder, beteendepåverkan och strategiska planer i syfte att flytta över resande från bil till kollektivtrafik, gång och cykel där så är möjligt
- Utveckla flexibla kollektivtrafiklösningar, även över administrativa gränser till fördel för den lilla kommunens invånare
- Ge stöd under uppbyggnadsfasen till innovativa affärs- och logistiklösningar för effektiva och miljömässigt hållbara godstransporter

6.3 Stärkt samverkan kring internationellt transportsamarbete och strategisk planering

Trafik- och infrastruktursystemet är många gånger både fundamentet och ”flaskhalsen” för utvecklingen av kommunen. Detta samtidigt som vårt samhälle internationaliseras allt mer. Av den anledningen är det viktigt att prioritera frågan, lyfta blicken och höja nivån på samverkan.

- Utveckla ett mer strategiskt och sammanhållet arbetssätt mot EU och på nationell nivå samt höja kompetens och engagemang inom området t.ex. vad gäller externa finansieringsmöjligheter
- Stärka kopplingen och samarbetet mellan strategisk och fysisk planering på olika geografiska nivåer, bl.a. inom metod- och dialogutveckling.

6.4 God tillgång till digital uppkoppling

Den interaktion, produktion och konsumtion som idag sker över nätet är mer utvecklad än någonsin och ser inte ut att minska. Möjligheterna att i kommunen ha god och driftssäker tillgång till digital uppkoppling kommer att vara (om det inte redan är) helt avgörande för framtida utvecklingsmöjligheter, både inom offentlig, privat och ideell sektor.

- Öka utbyggnaden och höja kvaliteten på den fasta IT-infrastrukturen, bredbandsnätet
- Bedriva påverkansarbete för att stärka förutsättningarna för en utbyggnad av den mobila IT-infrastrukturen
- Öka antalet publikt åtkomliga trådlösa nät och digitala enheter i kommunen

6.5 Utveckla och vidareutveckla internationella samarbeten

Tillsammans, i regionala/flerkommunala utvecklingsprojekt har vi möjlighet att både utveckla och behålla internationella samarbeten.

- Ökat gränsöverskridande samarbete, exempelvis genom vänortsarbete
- Upprätta ett utvecklingsarbete kring internationell mångfald som resurs för internationalisering
- Använda och utveckla befintliga och fungerande strukturer för internationellt samarbete, exempelvis rörande internationella företagsetableringar

MALÅ KOMMUN
Utvecklingsavdelningen

Bilderna i dokumentet är fotade av:
www.ricke.se
Ingrid Sjöberg
Malin Hedman

Uppgifterna kopplade till indikatorerna är levererade av Region Västerbotten och harmoniserar med indikatorerna i den Regionala Utvecklingsstrategin.